
Tamás Dénes

HÉTKÖZNAPOK

„A cselekmény dallam.”
(Mészöly Miklós)

„A zene a szerelmes vágyak tudománya, ha azokat a harmónia és a ritmus köti össze.” (Platón)

I.

John Coltrane: *Psalm* (John Coltrane: A Love Supreme, Impulse Records, 1965.)

A dobhártyáját kezdte először érezni. Mintha valaki már rég rajta ugrált volna, követelve, hogy beengedjék. Egy mélyből érkező ütés töltötte ki a fülüregét, ez azonban nem egyedül érkezett, hisz magával hozta a sok előtte lezúduló ütés emlékét, ahogy a rákövetkező ütések ígértét is, ebből azonban nem érzékelt semmit, nem érezte a gyülemlést, nem érezte az ígértet, csak az áttörést a benne létező, lehúzó erőkön, mert ahogy áttört a hang, az eszmélés ködén túlról egy pillanatig érezte ezt az erőt is, mintha valamilyen mélységes iszap villantotta volna fel sötét kötőanyagát, ez a sötét erő azonban egyből vissza is húzódott, mert a következő pillanatban egy hatalmas füllé vált, ebben folytatódott a dörömbölés, a dübörgés, amiből valóságosan kifordulva, egy asztal előtt találta magát, annak látta a vizesen csillogó felületét s a felületre rávetülő sárgás fénypáasmákat, ahogy erőtlennül terülnek szét ezen a síkon, a termet megülő, tömény cigarettafüst lassíthatta le őket, gondolta, mert ekkor már érzekelte azt is, hogy ott ült egy telecigarettázott, hosszúkás teremben, rákönyökölve az asztalra, rángatózva doboló ujjai egy meggypálinkával teli pohárkára vannak ráfonódva, s ahogy ismerős idegenkedéssel szétnézett, körülötte számos, asztal mellett üldögélő embert látott, csupa idegen arcot, ide-oda himbálózó fejeket, az arcokra kiülő tompa révületet, ami annak szólhatott, emelte át tekintetét a fejek sűrűjén, előre a téglalap alakú terem közepéig, hogy a koncert elkezdődött.

„Megint kiestem” – állapította meg a férfi, és visszafordította a tekintetét az asztal lapjára. Még ráhümmögött magában erre a gondolatra, tudván, hogy ma sem lesz okosabb, ma sem fogja megérteni, hogy mi ez az egész, mitől kezdődik el, amikor csak úgy ripsz-ropsz, kiesik a figyelméből, de talán nem is jó szó a „figyelem”, ízlelgette magában a szót, mert ő nem a figyelésből esik ki, hanem *mindenből*, ami után aztán tényleg nincsen semmi, ő nem érkezik meg sehova, mert, jött rá, még a kiesés sincs, csak mindig a visszatérés, ahogy az előbb is. Pedig lehet, már rég kellett volna értenie, mi történik. Negyvenhat év felhalmozódott tudása állt a rendelkezésére, ami nem a fejében gyűlt, dehogy, oda már nem engedett be semmi újat – „elég nekem a régi rendezgetése”, szokta mondogatni –, hanem az évek maguktól taposták ki belőle a semmibe tátogó ürességet, ahogy egymásra préselődtek a percek, a napok, a hónapok, az évek, saját nehézkedésüktől vált minden valahogyan egyneművé, kopottá, szürkévé, amiben a legfelső rétegek légmentesen nyomtak, szorítottak, a legalsók pedig égtek, lángoltak, ő pedig mint a lefojtott tűz, már csak dohogott, füstölgött, majd néha, ahogy a koncert kezdete előtt is, kihunyt.

Ilyenkor mindig a zajok térítették magához. Legyen ez egy madárcsicsergés, egy autótülkölés, egy babasírás, de akár valamilyen fülsértő csikorgás, süvítés, bugyborékoló káromkodás. Mert ő még egy otromba hangban is képes volt belehallani a kezdetet, a lélegzetvételt, a bőrén érezte, ahogy az önmagukra hagyott, félredobott dolgok szinte könnyörögve kiáltják bele a világba, hogy ők is szeretnének valami nagyobbak a részesei lenni, ezért esnek egymásnak, jönnek remegésbe, kondulnak bele árvaságukba, ezért adják ki saját imádkozó hangjukat, amire ő mindig résen állt, minden hangot befogadott, magában végigvezetett, ápolt, dédelgetett, ahogy ő mondta: „rezonált”, mintha ezen a módon a veszendőbe menő világot is óvhatná, védelmezhetné. Valószínűleg ez a képessége húzta vissza őt mindig a világba, nem hagyta teljesen kiesni a kezdeti felfesléseken, amelyek lassan-lassan megnyíló hézagokká, résekké szélesedtek, később pedig egyetlen feneketlen szakadékká tágultak, amibe egyre gyakrabban zuhant bele.

A felcsendülő zongoraakkord, a mélyben dübörgő üstdob, majd erre a dübörgésre ráúszó szaxofonhang töltötte ki a termet. A dzsesszkoncert elkezdődött. Most már ő is tisztán hallotta a zenét, az üstdob, a cintányér, a nagybőgő és a zongorahangok törmelékein felfele kapaszkodó szaxofonszólót, amely úgy lépett át egyik hangról a másikra, mintha ezzel képes lenne hidat verni valamilyen érinthetetlen magaslat felé, de ehhez nem tudta tisztán tartani a szaxofon a hangot, nem tudta egyenletesen emelni, meg-

megbicsaklott a szóló, vissza-visszatért az alacsonyabb regiszterek irányába, mintha onnan próbált volna újra erőt gyűjteni a kapaszkodáshoz, ami nem akart sikeredni, a hang nem éteri természetét, hanem sokkal inkább meztelenségét, védtelenségét mutatta fel, amikor ahelyett, hogy elérte volna a vágyott, sóvárgott magaslatot, hol nyüzszítésbe, hol pedig sikításba fordult át.

Hallgatta a zenét, de közben, ahogy az utóbbi időben mindig, ha zenét hallott, lassan feszengeni kezdett. Mert nemcsak a szaxofonhang bicsaklott meg közbe-közben, hanem, úgy érezte, az enyhén elhájásodott, megroskadt teste sem tudja megfelelően betölteni feladatát. „Baj van a rezonátorral” – ezt szokta mondogatni tanárkollégáinak, a munka utáni poharazgatás közben, amikor a zene értelméről próbált nekik értekezni, amely értekezés legtöbbször zajos értetlenkedésbe fordult át. „Még hogy a zene végső vonatkozása az e-le-ven test!” – hördült fel a százhusz kilós némettanár kollégája, aki a zenét valamilyen éteri, spirituális dolognak tartotta, egyenesen a korgó belek, kihagyó szívütések, testtáji panaszok tagadásának, amit hallgatva, tette hozzá már cinkosan mosolyogva: „mintha még a fullasztó kilóitól is megszabadulhatna az emberfia”. Ő azonban nem így érzett, minden egyes hang által saját testében érezte megszólítva magát, mert minden egyes hang a testét mérte fel, a teste állapotáról tudósított, a testébe állt bele, sőt, annak szabadságát tette próbára. Nem a fülnek szól a zene, bizonygatta váltig, de még nem is a képzeletnek, hanem az élő, mozgékony testnek. Azt mondja a testnek a hang: most telt vagy, most üres vagy, most puha vagy, most kemény vagy, most lent vagy, most fent vagy, most benne vagy, most benned van; nem lélek, hanem lélegző hús vagy. Nem mintha nem lett volna fogékony arra, amit úgy nevezett meg, mint „a zene szellemi természete”. Órákig tudott mesélni a hangkatedrálisairól, amelyeket a hangzás óriásai hoztak létre, azáltal, hogy a hangokat egy végtelenül finom, légies, ugyanakkor rettenetesen bonyolult architektúrába álmodták bele. Így hallgatta a zenét, nem a tüneményeszerű Bachot, mert ahhoz mindig kevésnek érezte magát, hanem az agyonhallgatott szimfóniákat, a harmast és a hetest Beethoventől, az ötöst és megint a hetest Sosztakovicstól, amelyek hallgatásakor úgy érezte, habár méltatlanul, de ahhoz kap engedélyt, hogy ha egy villanásnyi időre is, de rálásson a reszkető légben egy magasban épült, ma már lakhatatlan építményre. Alig csendültek fel az első hangok, egyből egy felfele áramlást tapasztalt, mintha ilyenkor egy, ki tudja, hol létező, de velejéig gyönyörű és törekeny dolog keresné kifejeződésének egyetlen lehetőségét, s mivel itt lent a földön nem talál semmi hozzá

méltónak bizonyuló formát, az ég irányába indul el, ott próbál kifejeződést találni, megpróbál áttűnni a szelek és a felhők birodalmán. Mert oda emeltek fel a tekintetét a hangok, egy nyiladozó boltozat alá, megtisztították és szabaddá tették a magasságot, ahová pillantásával, úgy érezte, lényének egy része is megérkezett, a levegő atomjaiba kapaszkodva egy pillanatig ott is maradt, feltelt a szabad lebegés mámorával, ahhoz, hogy utána a magassághoz mérten csapódjon bele a földbe.

Mégsem érezte soha, hogy ilyenkor elhagyná a testét, minden a teste vertikálitása mellett történt, mint egy folyamatos fel-alá liftezés, ezért beszélt állandóan az öl, a has, a szív és a fej zenéjéről, amely tájékok számára sohasem léteztek önállóan, csak azokat a kapukat jelentették, ahol a zene belép a testébe, belép, és abból a pontból, ahol behatolt, zendíti meg a test egész építményét. Most azonban zavarban volt, mert tudta, egy puhány, önmagát feladó testen, és ennek érezte a sajátját, úgy mennek át a hangok, „mint a világegyetemen a neutrínó részecskék”; nem tudják igazi lenyomatukat behelyezni. A felcsendülő hang a szabad vegyértékeket keresi a testben – állította, a valamirevaló lehetőségeket, azokkal próbál kötést létrehozni, azokat próbálja energizálni, szabadon lélegző formákba önteni, de ha nem találja ezeket az elemeket, csak a test magatehetetlenségét tudja leleplezni. Izegni-mozogni kezdett a székében, mert érezte a hívást, érezte a szaxofonhangokból áradó felszólítást az emelkedésre, de már rég nem volt, ki emelkedjen, rég nem volt, ki felmagasodjon. Belülről próbálta elejét venni az árulásnak. Megfeszítette lötytyedt hasizmait, csípőit megpróbálta jobbra-balra mozgatni, élesen felszegte zsírpárnákkal kitámasztott fejét, de egyből érezte az egész hamisságát, csípős izzadságszagát, mert hiába a túlfeszített test, a hangok csak lötyögtek benne, puffanva értek földet, majd szétmázolódtak, ahogy az esőcsöppök is egy poros felületen.

Belekortyolt a meggypálinkájába. Mindig ezt tette, amikor nem tudta, mit kezdjen zavarával. „Több zavar, több pálinka” – szokta ilyenkor kínosan heherészve mondogatni, de most nem akart berúgni, nem akarta elveszíteni ajándékba kapott tudatosságát, azt érezte, ha nem is tudja átfogni egészében, de nem akarja csak úgy kiengedni a kezéből ezt a helyzetet, mert még ha lötyögősen is, de csak tovább keringtek benne a hangok, tovább emelkedett-ereszkedett a szaxofonszólo, tovább bökdösték a hangok ernyedte valóját, felkaparva belőle, nem a régen jól ismert, de mára már elfelejtett teljességet, hanem csak azt a szétrágózott, köhögő hiányt, ami kitöltötte napjait. Még egyszer belekortyolt pálinkájába, „több zavar...” – kezdte volna mondani, de hisz nincs kinek, ébredt rá helyzetére, ezért fel-

emelte tekintetét az asztal lapjáról, és megpróbálta felmérni, mi is történik tulajdonképpen a teremben.

A helyiség zsúfolásig volt telve emberekkel, akik egymáson átfolyva, szinte egymásra könyökölve szorongtak az asztalok mellett. Mindez távolinak tűnt, mintha egy esőverte ablakon tekintett volna át. Idegenkedve nézte, az emberek hogyan próbálják, egymás testmelegétől feltűzelve, átvenni a szaxofonszólo íveléseit, hogyan próbálnak közösen részt venni a vergődő kapaszkodásban, amiből azonban csak egy összevissza mozgolódás lett, kínos fészkelődés, amit az arcok ájtatos révülete sem tudott elrejteni, mert valószínű – ébredt fel benne az együttérzés –, ez a zene ezeket az embereket is hozzá hasonló módon szólította meg, találta el; leplezte le.

Nem szerette a tömeget, az emberek gyülekezetén minden akadály nélkül átfolyó ellenséges, otromba erőket, úgy érezte, ahol emberek vannak, ott valamilyen megkocsonyásodott indulat is szabad utat talál magának, amely, ha közöttük volt, őt is átjárta, hiába próbált előle menekülni, hiába kapaszkodott görcsösen védtelenségébe. Csak ha szólt a zene, engedte meg magának, hogy bemerészkedjen az emberek sűrűjébe. Ilyenkor engedékenyebb lett, úgy érezte, a zene még az emberek tömegéből is valami jót, kifinomultat hoz a felszínre, legyenek bármennyire sokan, préselődjének össze egyetlen testté, adódjon össze butaságuk, tompaságuk, igénytelenségük, a zene még ezt az emberi masszát is képes átjárni, szerethetőbbé tenni. Amikor már idáig jutott mondandójával, valósággal prédikálni kezdett, mert ekkorra „az odahallgató emberiségről” kezdett értekezni, úgy, mint a közösség legelvontabb, ugyanakkor legnemesebb formájáról, amelynek keretébe az emberek csak azért gyülekeznek össze, csak azért tolnak oda, hogy együtt fülelhessék ki a világ gyönyörűsége titkait. A zene egyetlen lehetőségünk, hogy közösen részesüljünk ezekben a titkokban – hangsúlyozta, a zenében nincs semmilyen „alattomos, szemérmetlen leskelődés”, ahogy a „térbe vetettség börtöne” se tud felépülni általa, sőt, abban is biztos volt, hogy bizonyos értelemben a zenét hallgatni sem lehet, legalábbis azon a módon, ahogy egy beszélgetést, a mondandó lényegére fókuszálva. „A zenéhez csak odatartozhatunk”, zárta ezzel a nagy ívű kijelentéssel a gondolatmenetét, mert azt már nem értette, ha érzi a közös odahallgatás lehetőségét, ha érzi a világ pórusaiból érkező hívást, az erre vonatkozó felszólítást, ez az emberiség miért nem létezik.

Már alig hallgatta a „klasszikusait”. „Túl magasán van nekem már az ég” – fűzte magyarázatként ahhoz, hogy miért teszi fel a régi Grundig kazettás magnójára egyre ritkábban Beethoven meg Sosztakovics szimfóniá-

it. Főlényesen, az unott mindentudót mímelve fogalmazott, ahogy általában mindig az utóbbi időben, pedig ezzel az ítéletével, ahogy a többi velős állításával is, csak önmagát akarta büntetni, amiért már nem érzi úgy, mint régen, a zenéből felcsapó szabadságlöketeket, a világ lüktetéseit. Mert valami itt romlott el, az érzékenységének környékén. Az elején még azt gondolta, hogy egyszerű kopásról, elhasználódásról van szó, de közben érzékenysége megmaradt, reakciói elevenek maradtak, csak már fáziskéséssel léptek működésbe, általában éjszaka, első álmából felriadva, amikor zaklatolni kezdett a fejében az aznap elcsípett dallam, teljesen szétverve álmát. De nemcsak a zene tette ezt vele, elég volt egy különösebb gondolat is, valamilyen erősebb látvány, jelentősebb szóváltás, hogy az éjszaka közepén kiemelje őt az alvás mélyéről, és belevigye egy olyan őrlődésbe, amiből csak a reggeli teljes kimerültség dobta ki. Napközben szendergő tudata próbálja ezen a módon bedolgozni lényének mélységeibe az elevenség lüktetéseit – okoskodta ki magának, mert kellett ez a ügyetlen magyarázkodás, hiszen már régóta küszködött azzal a furcsa lepedékkel, lerakódással, ami beborította érzékeit, valamilyen heges közöny fedte el őket, mintha odakint már tényleg feladott volna mindent, lemondott volna a kimozdítottság és meglepetés erejéről, a találkozás csodájáról, s ezért csak odabent, az éjszaka fedésében meg az álom közelében történhetett meg vele mindez. Ahhoz, hogy egy nap észrevegye, az érzékeit elfedő közönynek arca van, hol percegő, hol motoszkáló pillanatokból, egymást szorosan átkaroló hétköznapiokból áll, mert azt is kezdte sejtetni, ahogyan más kígyót melenget keblében, ő az időt növesztette magában, hagyta, mi az, hogy hagyta, egyenesen magára szabadította alattomos hatalmát, engedte, hogy percekre más percek következzenek, napokra más napok, évekre évek, és hogy ebben az egymásra következésben ő is jelen legyen, ő is belefoglalódjon, mintha nem tudná, hogy az időben sohasem növekszik, sohasem gyarapodik semmi, csak szétszóratik, felmorzsolódik az, ami valamikor az időn kívül létezett.

Már rég nem hallgatta a klasszikusait. A fekete színű Grundigból kikerültek a Beethovenek és a Sosztakoviccsok, helyettük a mosdatlan dzsessz pörgött, ahogy ő nevezte, „a Monkok, a Coltrane, a Davisek éjfékete zenéje”, akik széthúzták a zene határait, akik megpróbálták kiiktatni a programot a zenéből, azáltal, hogy rámutattak arra, minden program, minden behatárolt egymásrakövetkezés a végtelen variációk lehetőségét foglalja magában. Mélyen igazat adott nekik, amikor nap mint nap halotta, ezek az ördögi muzikusok hogyan próbálják szétzenélni azokat a nagy hagyományú, de csömörlésig édeskés dallamokat, amellyekkel idáig áltatták magu-

kat az emberek, megadással hallgatta, hogyan viszik rá önjáró ritmusaikra a szabadság meg-megbicsakló, szétcsúszó szólamait, amelyek – úgy érezte – hiába próbálnak felkavarni mindent, végső soron csak a benne ásító ürességre nyílnak rá; egyszerre kérik belőle a legjobbat, és igazolják a megalkuvást.

Ezért jött ide, ezt a zenét hallgatni. A Grundig sercegő-kattogó hangját próbálta meg leváltani az élőzene teltségére, a „térbe kihelyezett zene” örömét kereste, amit semmilyen high-tech hangosítóeszköz sem tud visszaadni. Belopta magát a koncertnek helyet adó korcsma egyik hátsó sarkába, tulajdonképpen a dzsesszzenekar oldalába, mintha onnan hátulról jobban ki tudná lesni a zenészek egymásnak leadott önkéntelen jelzéseit, apró mozdulatait, amelyek nélkül nincs együtt zenélés, amelyek nélkül szétesik a ritmus, odahal a tempó. Onnan próbálta követni a zenét létrehozó, a zene által megszállt testek közös életét, ha már az ő teste, mi az, hogy a teste, „az egész élete” csődöt mondott a zene követésében. Azonban megfigyelve a hol finom, hol erőteljes mozdulatjelzéseket, mozdulatkérdéseket, meg a rájuk érkező mozdulatválaszokat, a szeme előtt kiteljesedő gesztushangzatot, meglepetten kellett észrevennie, megint nincs jelen, megint kiesett, de most egészen másként, mint ahogy szokott, nem a semmi mélyére szállt alá, hanem, számára észrevétlenül, túlvitte a tekintetét, nemcsak az összezsúfolódott emberek tömegén, hanem a halovány, vibráló fényben ide-oda hajladozó zenészek csoportján is.

Merőn figyelt valamit.

Mintha teljesen kitisztult volna az esőverte ablak.

Rég nézhette a látványt, mert alighogy kiélesedett a kép, nemcsak a kép megannyi részlete volt ismerős számára, hanem valahogy az egész benyomás, sőt, mintha a benne rejtőző rendezőelv, belső arányosság is felcsillant volna valamikor előtte.

Őt nő ült egymás mellett a játszó zenekar közvetlen előterében, egy hosszúka asztal mellett.

A nők látványa hirtelen minden mást kiszorított. Egy szabad áramlás indult el feléje, ami telibe találta, kiélesítette eltompult érzékeit. Először csak annyit érzékelt, hogy minden valahogy több lett. Nemcsak az, amit látott, annak ezernyi részlete, hanem még a kezében szorongatott pálinkás pohár is új tömörséget nyert. Sőt, a zene is elhallgatott egy pillanatra, kisimult a csend, vagy legalábbis a zenében megbúvó csendmagok kezdtek új érzékenysége körül gravitálni.

A látvány kért tőle valamit. Mintha magában látta volna felragyogni, a benne létező sötétség vetítívásznán, közel érezte magához, de még nem tudta, mit kezdjen vele. Képtelen volt a filmet elindítani, ezért csak megbabonázva, megindulva méregette. Őt gyönyörű félprofil látott, öt különböző arckifejezést, amelyek, hozzá hasonlóan, szintén a zenészek mozdulataira voltak rátapadva, tekintetük sugarai az előadóteret pásztázták, azonban már nem értek el őhozzá, a terem bal felső sarkáig. Ez a védettség felszabadítóan hatott rá. Nézte a nőket, szemével itta mozdulataikat, s mintha bátorságot kezdtek volna csepegtetni kihűlt véérébe, a hasa környékén egy rég elhalt érzés szúrásaira lett figyelmes. Kíváncsi lett.

Mit tud magából ezeknek a nőknek felkínálni, mit tud nyújtani nekik? – ez a kérdés kezdett motoszkálni benne, de ahogy végignézett magán, szárnalmas, lepusztult életén, egyből kihunyt a bátorsága. Nem érezte magában a dalt, nem érezte a ritmust, ami nélkül – tudta – nincs mit adni, nem tud mit felkínálni „káprázatainak”, ahogy magában megnevezte a nőket. Ki akarná hallgatni élete zenéjét? „Sorvadozó zeneszenvedélyem játszik hétköznapjaim kottájából”, jutott eszébe számtalanszor elsütött mondata, csak most elmaradt a mondatot követő heherészés, amivel keserű szájízét szokta leplezni. Egy otromba, képzavaros poénnak tűnt ez a mondat, erőltetett utólövésnek, amit csak egyféleképpen lehet lezárni. „Nincs is semmim!”, peccátelte meg tépelődését, és engedte, hogy, akár egy feneketlen kútba, alázuhanjanak benne a szavak, majd visszatérítette a tekintetét az asztal lapjára.

Valami azonban nem engedte megint belefeledkezni a sárgás fénypázmák játékába, a kimozdulás ereje még mindig hintáztatta belsejét. Igaz, hogy ő már semmit sem tud nyújtani, jutott eszébe, de vajon elvenni, megszerezni még képes-e? Nem hátrafelé kell nyúlni, ott valóban nincs semmi, hanem előre, ébredezett benne a felismerés, és újra felemelte a fejét, megpróbált utat vágni tekintetével a székétől a nők asztaláig húzóódó távolságban. Erőltette a szeméit, pedig már tudta, most nem a látására van elsősorban szüksége, hiszen olyasmivel van dolga, ami nem befogható pillantásának erejével, nem látható, hanem csak hallható, érezhető, szenvedhető.

Öt nő.

Egy ötöshangzat, egy pentachord lehetősége?

Az elképzeltet legjobbat, a legszebbet fogja elvenni tőlük – született meg benne a döntés. S mintha egy szakadék fölé hajolt volna, hullámozni kezdett előtte a távlat.

Meg fogja szólaltatni a nőket, becsendíti ezt az ötöst, és nem fog félni attól, milyen irányba fordul a zene, lesz-e témája, hangneme, alap-akkordmenete, ahogy attól sem, ha egy előre láthatatlan útra fognak térülni a hangok, ha önálló életre kelnek, váratlan, ismeretlen jelenetökké torzulnak. Az érzelmek hangszíneit fogja felkutatni, az érzések gesztusait, arckifejezését, és abból komponálja meg maga számára a lehetséges legszebb dallamot.

Szólongatni akarta a nőket. De hát nincsenek neveik, ismerte fel. Mi-nek nevezze őket, tépelődött, míg rájött, neveknek csak azt adhatja, ami a legmélyebben van lerakodva benne, a szétázott, szétkenődött perceket, órákat, a szétrágott, szétcsócsált hétköznapjait; s hirtelen világosan látta maga előtt Hétfőt, Keddet, Szerdát, Csütörtököt, Pénteket, az öt egymás mellett üldögélő nőt, akiket, tudta, nem lesz könnyű elérni, nem lesz könnyű megszólaltatni, hisz fogalma sincs, hogyan kezdje el, honnan fakassza fel ezt a tökéletesnek tűnő együttállást, a zene fog segíteni neki, pillantott a zenekar irányába, a zenéből felfakadó másik áradás, az fogja megint tanítani őt, vezetni, s innen már csak annyit érzékelt, hogy véget ért az első zenekompozíció, ő pedig nézi a jobb oldali nő ragyogó arcát, nézi Hétfőt, és várja erősen, várja türelmetlenül, hogy belekezdjen a következő számba a zenekar, újra felcsendüljön a zene, mert akkor, tudta, eltelve egy új magabiztossággal, végre valóban elindulhat.

II.

Chris Potter: *The Sirens* (Chris Potter: The Sirens, ECM Records, 2013.)

Alig adta ki a basszusklarinet a két, egymásra következő hangot, úgy érezte, egy hatalmas folyóba került bele. Először a mellkasát érezte kitágulni, mintha torkában kereste volna meg a hangok forrását, ő maga próbálta volna meg csukott szájjal visszaadni a hangokat, hangjával kutatta volna fel magában a legmélyebben fekvő pontot, azt remegtette volna be, hogy az onnan felfakadó remegés aztán kitágítsa mellkasát. Mert ezt érezte, hogy mélységes bűgással, finom remegéssel telik fel a mellkasa, attól pedig kitágul, több lesz odabent a térfogat, több lesz a tér, a benne vibráló remegés pedig a hasfalon keresztül, a gyomra irányába kezd továbbterjen-geni, sőt, azon is túl, egy távoli eredet felé, ami máskülönben elrejt magát a test hétköznapi működésében. A két hang egy olyan kiskaput tárhatott fel benne, ahonnan átjárás nyílt a lényén túl kibontakozó sodródás irányá-

ba. Mintha valami nagyba, hatalmasba merült volna bele, ami mégis ruganyosan, simogatóan fogta körbe az egész testét, utaztatta lefele az egész lényét, mert ezt is érezte, az áramlást, mintha a víz, de hogy a víz, maga a mélység lett volna mozgásban, erre a mozgásra pedig ő, ha akart, ha nem, rá volt hangolódva, minden cél nélkül együtt haladt vele, eltelve a beteljesedés érzésével, amit csak akkor vagyunk képesek átérezni, ha valami nálunk hatalmasabbal találkozunk, és megtaláljuk a módját, hogy az vezessen bennünket.

Hangokra hangok következtek, ahogy más hangszerek is csatlakoztak a basszusklarinét mély hangzataihoz, de nem fedték el azokat, hagyták érvényesülni, háttérrel biztosítottak a lassan kibomló, a mélyben építkező dallamnak, ami lassan, de biztosan, új értelmet adott a mélységnek, amivel addig együtt haladt, mert ez a mélység már nem mozgott, hömpölygött annyira telten előre, nem a beteljesedést hordozta, hanem a *vágyakozást*, ébredt rá a hordozottság újabb értelmére, hiszen ezt érzi Hétfő iránt, merete kimondani magában, a vágyakozást és az elragadottságot, ez kezdett felfakadozni benne Hétfő lányosan kerekded, de mégis szfinxszerű arcának a szemlélésekor, mintha a basszusklarinéttal gondolkodott volna tovább, mert már kereste is a lehetőséget, hogyan tudná beváltani, fokozni, lényegének legmélyére eljuttatni ezt az érzést, hogyan tudná megtalálni azt a formát, ami legszelídebben, de mégis a legnyilvánvalóbb módon helyet ad neki; annak az állapotnak, amibe az az ember kerül bele, aki először lát meztelen testet.

Hisz másképpen nem kezdődhet el – gondolta.

Nem megérinteni szeretné Hétfőt, nem megsimogatni, ezzel tisztában volt. Valahonnan távolról kell megérkeznie, mondjuk, egy falu szélén, a kertek alatt elfekvő békanyálas tavacska mellől – próbálta megjelölni a találkozás helyszínét –, ahová éppen halászni ment ki. Alighogy lehelyezte az első határkövet, lába elé omlott az egész jelenet: a felhőtlen, de az erős napfénytől mégis fátyolos ég, a boltozat alatt pihegő, a tavacska túlsó oldalán elterülő nyári határ, ahogy az egészet belebegi a békanyálas, hínáros tóba fült nyári frissesség emléke, ami csak az ő védtelenségét emeli ki, az ő reménytelenségét, hisz most védtelennek és reménytelennek érezte magát, akár egy kisfiú, aki nem ismeri, mire képesek érzékei, aki nem ismeri a vágyait, vágyai természetét, de most egy olyan helyzet előtt áll, ami ezeket a tanulatlan érzékeket, ezeket a parttalan, formátlan vágyakat fogja próbára tenni.

Hangokat hallott a háta mögül. Oda nyúltak le a tó belső oldalán elhelyezkedő házak gyümölcsöskertjei, annak a néhány nyírfának és szomorúfűznek a takarásában, amelyek a kertek lábainál, majdnem a tóba behátárolva álldogáltak. Túlságosan erősek voltak ezek a hangok a nyári, poshadt délutánnak, szinte kíméletlenek, felzavarták védtelenségének, reménytelenségének állott vizét, s arra sarkallták, hogy csináljon valamit, lépjen ki, bármennyire is nem szeretné, elveszettségének bűvköréből. Nem tehetett mást, követnie kellett a hangokat. Túlságosan kihívóak, túlságosan szabadok voltak, reagálnia kellett rá. Letette a halászbótját a tavacska partja mellett megképződött egyik alacsonyabb zsombékra, közbe rápillantott a tó vizére, amelynek felületén a saját testetlen képe ringatózott, majd lassú léptekkel, óvatosan odalopakodott az egyik szomorúfűz göcsörtös törzse mellé, és megpróbált belesni az udvarra.

Nem látott be. A fa lecsüngő vesszői, a vesszőkről szerteágazó hosszúkás levelek sokasága takarták el a látványt, ezért a kezével esett neki a lombzatnak, mintha a hangok szövetét próbálta volna visszabontani valami egyszerűre, elemire, óvatosan próbálta meg szétszálazni az ágakat, nehogy észrevegyék az udvarról. De nem kellett félnie, alighogy megképződött egy rés, amin keresztül beleshetett, láthatta, nem fogja őt senki észrevenni, leleplezni. A kertben lévő emberek teljesen bele voltak feledkezve mozdulataikba, apró örömeikbe, tréfálgató szóváltások röpködtek ide-oda, a fűbe kihelyezett táskarádió egy vidám dalt recsegett szerteszét, mintha a kert hűvös tágassága csak ezekkel az örömmel lenne kitölthető. Egy családot lát maga előtt, rögzítette a látványt, két idősödő felnőttet, apát és anyát, és két kamaszkorú gyereket, egy fiút és egy lányt; idegeneket, városiakat, állapította meg ösztönösen, a helyiek nem tudják ilyen felszabadultan belakni kertjeiket, udvaraikat, használják, de nem tudják megélni.

Itt azonban hirtelen véget ért minden rögzítés. A kert látványa ezernyi szilánkra robbant szét. Egyszerre érezte és látta kívülről, ami történt. Mintha egy belső robbanás dobta volna szét a kertet, amelynek elemei ott röpködtek a levegőben, de minden elem, annak minden részlete magában hordozta a robbanás emlékét, visszautalt a robbanásra, azt jelezte, karmolta, ordította bele az űrbe, hogy a robbanás tartja meg odafent.

A lány meztelen testét pillantotta meg. A kert közepében napozott, kétrészes fürdőruhájában, egy fűre kiterített virágmintás pokrócon. Megpillantotta, de mintha egy éles fénysugárral világítottak volna bele a szemébe, el is kapta a tekintetét. Nem felfele nézett, hanem megpróbálta a talajjal párhuzamosan tartani a tekintetét, valahol a túl távol és a túl közel met-

széspontján, a vonzás és taszítás kereszteződésénél, ami még elviselhető volt. Nem nézheti a házat, a kerítés csúcsíveit, a fák lombozatának elágazásait – bízta magát, hisz ott van a lány, ott van Hétfő, őt kellene néznie, de nem bírja, nem tudja befogadni, szétfeszíti érzékeit, viaskodott magával. Aztán, mintha a víz alól emelkedett volna ki, csak levitte a tekintetét.

De nem tudott megállapodni a szeme a testen. Honnan jöhetett? Melyik univerzumból? Azt hitte, kérdez, pedig csak a szeme járt fel-alá a pokróc négyzetén. Nedves fűszálak, egy barack belseje, szélrángatta falomb – ezeknek a képe futott keresztül a fején. És, hogy milyen gyönyörű.

Vajon ezen a módon adhat helyet a Paradicsom a Testnek? Ami nem lehet a Mennyszámban, nem lehet ott fent, hisz Ádám és Éva itt a Földön élt. Mindketten látták a felhők táncát, a növények sarjadását, az állatok szökkenéseit, hallgatták a víz csobogását, a szelek sustorgását. Biztos volt benne, hogy szerelem nélkül erre képtelenek lettek volna.

Nézte a test szépségét, ahogy kimeríthetetlenül mutattak egymásra az ívek és a halmok, ahogy a forma a legtökéletesebb módon győzte le az anyagot, bekeretezte parttalan áradását, ami által a test minden centimétere mély, kimeríthetetlen ragyogással telt fel. Nem ez a test meztelen – ismerte fel. Hanem ő. Rettenetesen védtelen és üres.

E test nélkül valójában senki. És mindvégig ez a senki marad, míg nem sikerül magában a szeme előtt kiteljesedő ragyogást beváltani.

Itt nem állhat meg, nem maradhat ideszegezve. Tovább kell indulnia, fordult el a szomorúfűz lombozatán nyitott réstől. Megpróbálta a szeméből kirázni azt, amit az előbb látott, ezért visszaemelte a tekintetét a tó mellől. A zenekar tagjait próbálta nézni, akik éppen készültek befejezni a zeneszámot, egy lány, vágyakozó hangba költözött bele a basszusklarinét bűgása, amit már csak a cintányér finom zizegése kísért. Megadóan figyelte a zenészeket, majd teljesen elhalkult a hang, kitört a tapsvihár, ő pedig arra gondolt, lehet, hogy a szeméből sikerül kiűznie Hétfő meztelenségét, de az érzékeiből, a teste sóvárgó atomjaiból sohasem.

III.

Duke Ellington: *Prelude To A Kiss* (Duke Ellington: Indigos, Columbia Records, 1958.)

Mintha mindent egy résen keresztül szemlélt volna. Sehol sem volt jelen, mindenüvé csak belesett. Mint egy holdkóros, aki úgy ellensúlyoz hi-

hetetlen magabiztossággal egy háztető párkányán, hogy közben a lényé más-hol rejtőzik, máshol történik, egy olyan távoli tartományban, ahová még egy álom liftjével se lehet aláérezkedni. Pedig történt vele az élet, hihetetlen sebességgel zajlottak az események. Csak éppen ő kívül volt rajtuk, nem is kívül, hanem egy köztes állapotban, mint aki éppen betekint valahová, ezért sem kint, sem bent nincs valósága.

Megváltozott a nézése, állapította meg. A szemében furcsa fénykarikák, fényfogazatok vibráltak, mintha sokáig valamilyen erős fényforrásba bámult volna bele, de ezek lassan felszívódtak, így jobban beleköltözhetett a tekintetébe az a kamaszos hevület, imbolygó izgágaság, ami kitöltötte lényét. Ezt egyből vissza szeretne volna fogni, el szeretne volna rejteni, a gesztusai lazaságával eltakarni, amiből egy kínos huzavona lett, mert éppen a tekintete leplezte le igyekeztét, ami megint elől járt, erősen kért magának valamit, amire ő még képtelen volt, nem tudta, hogyan kell megszerezni, ezért akarta leplezni a vágyát, a gesztusait, a tartását magabiztosságával eltakarni; sikertelenül.

A hosszúkás asztal mellett ülő nőket nézte megint, külön-külön mind-egyiket, de leginkább Keddet, a Hétfő mellett ülő lányt. Mintha egy hül-lám kapta volna a vállára, az hordozta volna meg fel-alá, és ejtette volna le Kedd elé, a benne felgyülemlött szédületével együtt, azt kérve tőle: kezdjen magával valamit, változtassa szédületét tartássá, tétovását magabiztossá-gá. Mintha ez annyira egyszerű lett volna.

Lánynak látta Keddet, pedig az inkább csak magán hordozta a lánysá-gát, soványsága, végtagjainak törékenysége, arcának lágysága mintha fino-man egy kemény felületre lett volna felskiccelve, erről szemei árulkodtak, különös tartás, határozottság csillogott bennük, sőt – vette észre meglepőd-ve – tudás. Erre mondják, „tudja, hogy mit akar”, jutott eszébe, de itt többről volt szó, mert ezek a szemek nemcsak azt üzenték, mit akarnak elvenni, megszerezni, bekebelezni, hanem azt is, hogy adni akarnak, sőt, azt is tud-ják, mit. Elvenni és adni, milyen ritkán ér össze egy tekintetben ez a két akarás – gondolta – milyen jó lehet egy ilyen tekintet sugarába bekerülni, kezdte vágyani, ő lehetne az a személy, akire rábízhatná vágyát, aki előtt nem kell rejtegetnie, mit akar a legjobban, nem kell tenni a nagyvonalút, a mindentudót; neki kifejezheti, amit másnak nem, hogy mennyire meg sze-retné csókolni.

Ez tűnt számára az egyetlen módnak, ami által szédülete tartássá ala-kulhat.

Mit kell ezért tennie? Meddig kell hátramennie az időben? Mert azt érezte, hogy itt nincs helye a csóknak, egy dzsesszkocsmában nem történhet meg élete első csókja, gondolta, amivel végre, minden szégyenlőség nélkül, a vágyát is kifejezte. Közben a zene is újrakezdődött, sőt, mintha már rég el lett volna kezdődve, pillantott át a zenészek irányába. Lehet, hogy ez a zene húzza-vonja őt, ez a régies dzsessz-szám, egy lepattogzott lakkozású zongorán lefogott néhány akkordra rákönyöklő szaxofonszóló, amely lassan-vontatottan építkezett, mintha egy álmatag terhet vonszolt volna maga után, amit azonban, ebben biztos volt, a csúcsra diadalmasan fog feljuttatni. Egy távoli múlt felé vonta a zene, amikor még frakkokba és uszályos ruhakölteményekbe bújtatták az emberek pusztító érzelmeiket, amikor hófehér arcú nők hosszúkás, elefántcsont szipkákból szívott cigaretták parázslása mögé rejtették el izzó vágyaikat.

Először érezte a nők megpillantása után, hogy a zenét nem tudja teljes lényével követni. Valami ellenállt benne, mintha mélyen bent mozdult volna be egy rég széttaposott réteg, mozgolódnı kezdett, mint a köpet, fel akart szakadozni, azt üzenve, hogy maga is el tudja hordozni a Keddel való találkozást, nem kellene ehhez frakkok és parázsló cigarettavégek, sőt, semmilyen más régies, poros hóbelevanc. Tágulni kezdett benne az idő, a résbe rég nem látott, rég nem tapasztalt dolgok kezdtek bezúdulni, amelyekrıl azonban nem tudta eldönteni, mi tartozik õhöz, és mi az, ami valahonnan távolról, talán a képzelet ormairól zuhant alá. Azt azonban világosan érezte, most visszamenni az időben azt jelenti számára, mint újra megérkezni a kilencvenes évek elejére, és egy kicsit ittasan, bizonytalanul, de annál nagyobb lendülettel beesni egy rockaudícióra.

„Deep Purple-est van” – jött rá Richie Blackmore jellegzetes gitárfutámaıt hallgatva, amit Gillan magas sikolyai tetõztek; a gyermek utazik az időben, vigyorgta el magát, de hamar lefoslott róla a vigyor, ahogy elkezdte körbehordozni a tekintetét az audíciónak helyet adó teremben. Egy amõbaszerûen elterülõ helyiségben találta magát, amelynek a falai nem maradtak a helyükön; ahogy rájuk közelített, egybõl hullámszíni kezdtek, nyúlványyszerû termek nyíltak meg rajtuk, ezekbe azonban nem tudott benyomulni, csak ott tåtongtak a szeme elõtt. A helyiséget egy alulvilágított, nagy placc uralta. A falakról leválva oda igyekeztek a többnyire kopott ruházattú, trapéz nadrágos fiatalok, dülõngélni próbáltak a zenére, tört mozdulataikkal igyekeztek utánózni a zene gyors csuszamlásait, sikkadásait.

Szédületébe burkolózva támasztotta az egyik tartóoszlop. Épp a placcról tért vissza, csatatosan, levegõt kapkodva próbált magához térni, miután

szinte az önvesztésig rázta szét magát a „Speed King” pattogó ritmusaira. Vérét azonban tovább pumpálta a diófa alatt a barátjával együtt magába öntött olcsó, „álimentálás”^{*} bor, szemét elvakította az emberek összevissza kavargása, amitől nem lazult az elveszettség érzése, tovább növekedett benne a szédület, ennek a ködén keresztül méregette fogyatkozó lehetőségeit.

Keddet pillantotta meg. A szemközti falnál álldogált egy kisebb csoportosulás közepette, magabiztosan, érinthetetlenül. Bátortalanul nézte percekig, a tekintetét kereste, mintha abba belekapaszkodva némán mondhatná el, mit szeretne, cseppenként csöpögtethetné bele vágyakozásának mérget, de már a szemkontaktus lehetőségétől is megijedt, és egyből másfelé kezdett nézelődni. Ekkor hangzottak fel a „Mistreated” első akkordjai. „Egy lassú szám”, kapcsolt egyből, az ő ideje, lehetősége. S mintha ebből a felismerésből merítené az erejét, már ott is termett Kedd előtt, nem mondott semmit, csak a karját nyújtotta feléje, megfogta a kezét, és behúzta a többi imbolygó pár közé.

Táncolni próbált vele.

Jól ismerte az ilyenkor szükséges mozdulatokat, máskor hamar rátalált az együttmozgás apró fogásaira: egyik kéz a derékon, másik a lány kezébe csúsztatva, majd fél perc után ez a kéz is megérkezik a derékhoz, és elfekszik abban a titokzatos, perzselő sávban, amely alatt a fenék ígérete húzódik. Mozgatni kell a derekat, jobbra-balra kilökní, és a kezek finom szorításával, igazgatásával elérni, hogy a másik derék is engedelmeskedjen, kövesse a saját mozgásodat, ritmusodat, ami végső soron nem a tied, hanem a zenéé; ez a tánc. Ez is. Mert most leginkább a zene árulását érezte, nem azt, amit ad, hanem, amit elvesz. Beígéri, odalöki a karjaid közé a testet, amire annyira vágytál, de nem adja neked, nem engedi, hogy hozzáférkőzz, mert egyből rá kell állni egy távoli ritmusra, meg kell próbálni annak megfelelni, mint két partra vetett hal, idomtalanul arra kell mozgolódni. A teste nehézkességét érezte, hogy lehúzza a vágya, amit mint egy hatalmas követ hordozott a gyomra tájékán, karjai merevek voltak, míg tenyereit égette a deréktájékon megfeszülő szoknya anyagának selymessége. Siettette a vágya, kapkodóvá tette, képtelen volt arra, hogy felfedezze annak visszafogott mámorát, amikor két test egy közös ritmuson keresztül áll párbeszédben egymással. Mert ez is a tánc.

Mondani kellene valamit, próbált belenézni Kedd szemébe, de el is kapta a tekintetét, egy sötét felületre nézett rá, amin félelmeinek árnyékai bo-

* alimentară (román) = élelmiszerbolt

lyongtak. Közben a gitárszóló is elkezdődött, tudta, a végéig kell megcsókolnia őt, a legideálisabb pillanatban, avatták be tapasztalt fiútársai, erre már eléggé ki van fárasztva a vad, el van gyengülve, ekkor kell lecsapni rá, de csak az arcát dugta mind közelebb a lány nyakának hajlatához, hátha magától megtörténik, amire annyira vágyik. Nem történt meg. Csak a zeneszám ért véget, az utolsó taktusok már csak a benne lévő ürességben visszhangzottak, aztán el kellett engednie Kedd derekát, vissza kellett bocsátania őt a terem mélyére, ahol szétnyíltak a lepedékes falak, hogy elnyeljék vibráló sziluettjét.

Ennyi volt, nem marad tovább. Nem akarja tovább hizlalni magában a kudarcát. Nem értette, miért nem történt meg, amire vágyott, mit nem csinált jól, hogy megint a rés innenső oldalán maradt, valami nem engedte átmenni, átcsusszanni rajta, valami nála hatalmasabb, amivel sehogy sem sikerült kapcsolatba kerülnie. Ezt a rosszat, ezt a sikertelenséget most hazaviszi – döntötte el. Odabotorkált a terem vasajtájához, nehézkesen feltárta, és kilépett a sötét udvarra.

Az udvar közepén ott állt Kedd.

Míntha feléje mosolygott volna, de ezt már nem tudta eldönteni magában, ahogy semmi mást sem, mert innen már nem ő döntött, csak a távolságot érzekelte, amin keresztül fog lendülni, azt az öt métert, ami elválasztja tőle. Nem egy legyőzendő távolságnak tűnt ez az öt méter, hanem egy számára megnyíló lehetőségnek, aminek megadta magát. Lépett, de sokkal inkább hagyta magát, hogy vezessék, miközben minden érzéke világosan működött; látta az éjszaka színét, egy földön elterülő pocsolya körvonalait, orrában érezte a tegnapi eső szagát, hallotta az úton elrobogó autó kerekeinek csikorgását, de leginkább saját magát érzekelte, ahogy feltelik ezekkel a benyomásokkal, beléje vésődik minden apró rezdülés, mozdulat, ahogy felejtethetlenné tesz mindent, ami körülveszi.

Ez is tánc.

Ez pedig a csók kellett legyen, mondta benne valami, miután ajkai elengedték Kedd ajkait. Mert, furcsa módon, egy pár pillanatig még tudta gondolni, érezni, ami vele történt. Így az ölelést is érezte, amibe könnyedén beleúszott, majd ugyanazzal a lendülettel ki is fordult belőle, érezte Kedd továbblebegő hajfonatának simogatását az arcbőrén; utána szabadult el minden, utána nyílt ki a rés, amin egyszerűen átlépett.

Míntha ezernyi virág nyílt volna ki egyszerre a testében.

Ébredéssel, lüktetéssel, sarjadással telt fel a teste, ami utat keresett magának, végtelen kifejeződést. Innen már nemcsak saját kínját, hiányát, sa-

ját véges erejét hordozta, hirtelen kapcsolatba került a világ mélyén lüktető összefogással. Magát látta a kitörő vulkánban, az erdőket borzoló szellőkészekben, a gátakat szakító vízháborgásban. Már nem sóvárgott a teste, készen állt a fogadásra. Ez a test házakat fog ácsolni, patakokat fog fakasztani, sziklákat fog bontani ezután. Magát fogja ünnepelni egy babasírásban, egy berúgott gólban, minden elindulásban és beérkezésben.

Minden női tekintetben magát fogja visszalátni. Többé nem lesz egyedül.

Megint hallotta a szaxofonszólót. Ahogy összekapcsolódva a trombitahanggal csak felvonszolta a csúcsra álmatag terhét, ott tartotta magát néhány pillanatig a beérkezésben, majd csendesen alászállt. Megint látta az asztal mellett ülő nőket. Úgy érezte, megfejtette Kedd arcának titkát, a törekenység és az erő együttlétét, kimeríthetetlen játékát, amit innen magában fog továbbvinni. De leginkább azt érezte: végre készen áll, hogy megtörténjen vele valami.

Hogy befogadja a jövőt.

IV.

Paul Motian Trio: *Lost In A Dream* (Paul Motian Trio: *Lost In A Dream*, ECM Records, 2010.)

„Szeretnék mondani neked valamit.”

Felkapta a fejét, mert Szerda hangját hallotta, élesen és tisztán. Hozzá intézte a szavakat, meglepően határozottan ejtette ki őket, mintha valami lényegéről szeretne beszámolni neki, pontot szeretne tenni valaminek a végére, vagy legalább összefoglalni egy hosszú időszak tapasztalatát, mert, furcsa módon, az időt érezte a szavak mögött, az idő múlását, ahogy ez az idő körbelengte őt, próbálta megjelölni, próbált átadni neki valamit, egy tőle független súly révén, amit magában hordozott, amiről nem is sejtette, honnan van, csak a mintázatát látta, különös ritmusát, de azt biztosra tudta, Szerda felől érkezik az idő, és hogy, legalábbis egy része, közösen telt el.

Hogyan részesülhettek ketten ebben az időben, miért hangzott el ez a mondat? – ezen töprengett, miközben hallgatta az újrakezdődött zenét, követni próbálta a zongoraakkordokra rátekeredő szaxofonszólót, annak különös útvonalát, ahogy szinteket és tereket váltott a zene, réseken bújt át, apró lépcsőfokokon indult felfele, liftekbe szállt be, hol padlásokon, hol pincékben bujdosolt és tekergőzött, akár egy álom. Távol érezte magától ezt a zenét, mégis volt valami csábító, kísértő benne, hasonlóan az isme-

retlenben való útra keléshez. Mintha a testében egy régi robbanást sikerült volna becsatornáznia a zenének, sikerült volna botladozó hangtávokba, elcsúszó ritmusképletekbe foglalnia áradó testének tajtékjait, most pedig ezt a megszelídített robbanást hordozná, szállítaná, egy ismeretlen, határtalan birodalmon keresztül.

Tűnődően hallgatta Szerda a zenét. Ez a tűnődés azonban nem kifele irányult, hanem egy belső pont körül keringett, talán ott, ahol elfogy valami, valami készül elapadni, mielőtt azonban végleg elfogy, kifejeződéshez jut, beleköltözik az arc pókhálóráncaiba, a nyak és a hát dőlésszögébe, a kezek tartásába, és azokon keresztül sejlik fel, ami másként, lehet, könnyen elpredálódna: egy megfáradt test kimeríthetetlen érzékisége. Úgy nyújtotta át arcát, mint aki már megadta magát. Látszott, már nem akarja rejtegetni sérüléseit, hibáit, belefáradt az elkerülhetetlennel való napi csatározásba. Egy mély ránc szaladt le arcának a jobb oldalán, aminek a száj körüli végződésén nyugtatta egyik kezét, ránc vagy sebhely, egy üres árok, a helyéről nem tudta pontosan kivenni, mi is az. Mintha ez számítana is, vette el hamis dilemmáját, azonban azt nem tudta letagadni maga előtt, hogy mennyire megbabonázta ez a ránc, mennyire felkavarta, tért vissza mindigre tekintete a titokzatos varrathoz, pedig ő sem hitte, hogy csak a nézése erejével megfejthetné üzenetét.

Közelebb kell kerülnie hozzá, döntötte el, és mintha a szaxofon sugdosna volna a fülébe, már hallotta is az álmod, amit Szerda mesélt fennhangon egy népes hallgatóság előtt, valamelyik kora reggeli órában, közös munkahelyükön. Mint a dugdosott vágy, közönséges, banális volt az álom. Egy közös autókázásról szólt, lefele egy veszélyes szerpentinre; „a volánnál te ültél”, hangsúlyozta Szerda, majd hosszasan ecsetelte saját félelmét, rettegését, amit az „anyósülésen” kellett elszenvednie. Nem tudta, mi az anyósülés, de arra hamar rájött, hogy Szerda nem érti a saját álmát, mert ha értené, nem merné elmesélni ennyi ember előtt, annyira egyértelmű, miről szól ez a lejtőn lefele száguldás. A nem-értését azonban védtelensége jelének vélte. Kiszolgáltatottságának mértéktelenségéről szól az álom, gondolta, olyasvalami leplezetlen megmutatkozásáról, ami odabent már elérte megformáltságának maximumát, s ezért önkéntelenül kikíváncozott belőle. Érezte, hogy lassan, mint egy pókháló, az álom kezdi beborítani őt. Idáig nem érzett semmi különöset Szerda iránt. Családja volt Szerdának, és gyereke, ezért nem is mert merészebben, vágyóbban rágondolni, csak most tudatosította, hogy végül is miatta voltak elviselhetők a munkahelyi hétköznapok, minden reggel az ő megérkezését várta, mert ettől egy picit ha-

marabb csillapodott a korai űzöttség, könnyebben felengedett a reggeli üresség miatt érzett görcsösség benne. Most pedig itt volt ez az álom, a lefele száguldás ígérete, az autó, ami készül valahová messzire, egy veszélyes helyre elragadni őket; pezdült meg a vére. Természetes, hogy beszállt az autóba.

Végül is csak a saját helyét foglalta el, amiről azt hitte, tudja, mire szolgál.

Mielőtt az első alkalommal felmentek volna hozzá, két kristályüveg poharat vásároltak. Azt akarta, abból fogyasszák el azt a palack bort, amit ott-hon jó előre jégbe hűtött. Nem a tudás, a stílusosság, dehogya, sokkal inkább a nagyozolás beszélt belőle, amikor elhívta erre a vásárlásra Szerdát. Valami ötleteset próbált kitalálni, amivel meglephetné őt. A csábítónak gondolta magát, akinek különös vágyai, szükségletei vannak, nem is érezte, hogy ezáltal tulajdonképpen csak az egyetlen, szegényes nyelvén kommunikál. Nem így Szerda. Mintha egy ócska, esővíztől elnehezült kabátból bújt volna ki, lett egyre könnyedebb, természetesebb. Számára még az a jelentéktelen mozdulat is, hogy harisnyás lábbal feláll az ágyba, s ott rugózik a plafon alatt, hihetetlen jelentőséggel telt meg. Látszott, évek óta nem történt meg vele ilyesmi, de most mintha fiatalságát, bohókásságát hódította volna vissza általa. Hát, amikor beleköpött az elfutó habokba, a várost átszelő folyó fölötti hídról, s ahogy felkapta a fejét utána, rekedtesen felkacagva; szegényes képzeletével nem tudta követni, mi történik, csak azt érezte, hogy benne is ujjongani kezd valami, hogy őt is magával ragadja a Szerdában újraébredő szédület.

Könnyedebbek lettek a hétköznapok. A munkaidőt együtt sugdosták el, egymás szeméből lopva szürcsölték ki a nélkülözhetetlennek tűnő frissességet, titkolt érintéseikkel, simogatásaikkal tartották ébren a bennük táncoló szilajságot, míg néha, amikor Szerda tehette, fellopóztak a garzonlakásba, ahol elkocantak a kristálypoharak.

Úgy örvendezett Szerdának, mint aki számára a legtermészetesebb, hogy jár neki az, amit tőle kap. Azt tudta, hogy Szerdának van egy másik élete is, tele problémákkal, nehézségekkel, s hogy küszködik magával, amikor átadja magát neki, az is eszébe jutott, lehet, ezek elől a problémák elől menekül hozzá, de magából semmit sem tudott megfeleltetni ezeknek a küzdelmeknek, a Szerdából kibukkanó botladozó akarásoknak, ezért minden nyom nélkül csorogtak át rajta. Csak a száguldás izgalmával telt el, a gyorsulás hevét érezte, a szerpentin csak egy örvénylés volt vágyának folyamában, hol felszínre bukó, hol alámerülő hideg-meleg áramlat, amely ide-oda rángatta őt.

Mivel mozgékonyabb életet élt, mint Szerda, más nők is feltűntek az életében. Természetes volt, hogy ezekről beszámol neki, soha nem építette titkolni való dolgokra sikereit. Szerda meghallgatta, látszólag elfogadta, mi történt, csak a szeme fakult ki ilyenkor egy árnyalatnyit. Majd napok múlva, saját kopásáról, saját fáradtságáról kezdett beszélni, látszott, magát hibáztatja, ami miatt nem képes azt nyújtania, amire elmondása szerint valamikor képes volt, a teljesen lenyűgöző szerelmet. Mintha ő képes is lett volna arra, hogy fogadja azt. Csak vágy-szilánkokat érzett, vágy-gyűrűzéseket, amelyek reszkető izgatottságig hevítették, ide-oda dobálták, nem a beteljesedés, sokkal inkább a mardosó éhség újabb és újabb fokozataival ismertették meg.

Majd eljött egy csodálatos júniusi nap. Szerda napok óta a szokásosnál hallgatagabb volt, a munkahelyen sápadtan surrant egyik helyről a másikra, sőt, az arca jobb oldalát végigszántó ránc is mintha lüktetni kezdett volna, mélyült egy picit. Nem értette szomorúságát, segíteni szeretett volna rajta, de nem tudta, mit tehetne, így megint magához invitálta, azt gondolván, az összekoccanó, csilingelő játékosság majd feloldja érthetetlen bánatát.

Gyönyörű idő volt. A nap, mintha a meleg legbársonyosabb oldalával szeretne volna megajándékozni őket, vibrálóan küldte le sugarait a földre. Szélesre tárta a konyha ablakát, hadd ömöljön be a meleg. A kristálypoharakat az ablak párkányára helyezte, később akarta feltölteni gyöngyöző fehérborral, ők egymás mellé ültek, fenekükkel nekitámaszkodva a konyhaasztalnak. Szerda hosszasan méregette őt, az arcát vizsgálta, a tekintét. A szemében szivárványozó gyűrűk tágultak és szűkültek, fénycsillámok sziporkáztak, majd egyszer csak kisimultak a körök, lenyugodott a keresés, ő pedig úgy érezte, egy erdőtölgyi tó sima, érinthetetlen felületét nézi. Ekkor szólalt meg Szerda.

„Szeretnék mondani neked valamit.”

Nagy nyugalommal fogadta ezt a mondatot. Egy ismeretlen békesség szállta meg, egy távolról érkező bizonyosság.

„Tudom, mit fogsz mondani. Azt, hogy szeretsz.”

„Nem. Azt, hogy vége.”

Szinte kongott a mondat utáni csend. Mintha a semmibe bukott volna alá. Térdre esett egy sivatag közepén.

Szerda odahajolt hozzá, és szájon csókolta. Megsimogatta az arcát, majd felállt, odament az ajtóhoz, feltárta, és kiment. A feltámadó huzat becsapta a konyhaablakot, a kristálypoharak a padlóra estek, és ezernyi darabkára estek szét. Ez volt utolsó csilingelésük.

Kezével próbálta meg összegyűjteni az üvegszilánkokat. Zavart, bosszúságot érzett, mint akit átverték, mint akitől elvettek valamit. Haragudott Szerdára, mert tudta, megkapta, amit akart, hiszen megerősödve térhet vissza cseppet sem fantáziadús életébe, ahol újra ágyakon fog ugrálni, folyók fölött átívelő hidakról fog leköpní. De mivel marad ő? – kérdezte, amivel a haragvása is elmúlt. Csak saját ostobaságával, fogyatékoságával nézett farkasszemet. Hiszen mindvégig azt hitte, ő vesz el valamit, de képtelen volt erre, ehhez magából kellett volna valamit adnia, magát kellett volna megosztania, amire nem volt alkalmas. Csak az üres süvítéssel fogok maradni, a semmitmondó száguldozással, gondolta, és érezte, ahogy az elhalkuló szaxofonhang kiemeli az autóból, kiemeli az álomból, ő pedig a teremben megint nézi Szerdát, a Szerda arcának jobb oldalán végigfutó ráncot, egy másik rést, állapította meg lemondóan, pedig vibrált, pulzált a varrat, megdelejezte tekintetét, majd érezte, ahogy lassan, fokozatosan, kiirthatatlanul beléje vésődik.

V.

Miles Davis: *So What* (Miles Davis: Miles in Tokyo, CBS/Sony Records, 1964.)

Felgyorsult a zene. Ahogyan a zongora egymás után, ütemesen köpködté maga elé a két billegő akkordot, abból már lehetett sejteni, itt lejárt az álmodozások kora, valami más kezdődött el. Hogy mi, azt a zene nem tudta egyértelművé tenni, a két akkordra megérkező szaggatott, vágtazó trombitahang csak egy belső feszültséget tudott megidézni, rángatózást, rohanást, kapkodást, hangról hangra való átbucskázást, csuszamlást, ami úgy adódott át a szaxofonnak, majd utána a zongorának, hogy nem derült ki, van-e célja az egésznek. Hogy tud-e lenni?

Vajon az, hogy felhangzik, miért nem elég? Ezt próbálta kérdezni, az asztal mellett üldögélve, miközben újra kortyolt egyet a meggypálinkájából, elfintorogva magát az émelyítő, édeskés íz miatt. De ez nem tűnt igazi kérdésnek, inkább csak egy elvétett kísérletnek a rohanás csillapítására, megszakítására, egy nagyobb levegővételnek, ami a rá méretezett tempó beállítását célozta meg; a kérdést azonban nem követte a válasz, nem történt meg a megérkezés, sőt, a tempó sem állt be, csak az eszeveszett rohanás folytatódott, ami még annyit sem árult el magáról, hogy ez most valami elől vagy valami felé történik.

Pedig már visszafele is tudott tekinteni. Maga mögött érezte Hétfőnek, Keddnek és Szerdának a gyönyörűséges jelenlétét, egész súlyát. Mintha három, egymástól független hegycsúcsra nézett volna fel, amelyek hiába tagolták a körülöttük terjengő pusztaságot, sem magasságukból, sem az őket elválasztó távolságokból nem tudott arra következtetni, a következő hegycsúcsot merre keresse. Lehet, csak nem veszem észre a nyilvánvaló összefüggést, állapította meg, miközben tekintete ide-oda ugrált a nőkön, szívta magába a hegycsúcsok felől induló áradást, a tagolt térbe bekötött féktelenséget, ahhoz, hogy minden eredmény nélkül, végül Csütörtökön állapodjon meg.

Mégsem volt véletlenszerű ez a megállapodás. Először csak azt a nyilvánvaló különbséget érzékelte, ami Csütörtököt elválasztotta a többiektől. Mintha a zenét is másként hallgatta volna. Valahogy magán hagyta megállapodni a hangokat, amelyek nem rohantak át rajta, nem dúlták fel, hanem szép sorban elhelyeződtek egy olyan felületen, ami ilyenkor egy mögöttes, hatalmas tartomány visszaverődésének tűnt. Nem mintha olyan sokat tudott volna Csütörtök, vette észre. Nem a tudása miatt rendeződtek el benne a hangok, változtak kristálytisztá csengéssé a rángatózó diszharmóniák. Csütörtök csak ahhoz értett, hogyan változtassa a keveset elégséggé, számára megfelelővé. Vagy ha kellett, a sokat. A legnehezebb leegyszerűsödött, a kevés otthonossá vált a közelében, minden belesimult egy önmaga tengelye körül forgó vágyba, ami a tiszta örömet árasztotta magából. Mosolygott. A fekete szeméből kikíváncozó csillogás az egész arcát derűvel töltötte fel. Abból, ahogy két kezét egymásra téve az asztalon nyugtatta, ahogy magabiztos, de visszahúzódó tartásával súlyt adott egyszerű ruházatának, az lát-szott, itt minden a helyén van. Kerülgette a szót, de végül nem kerülhette el, hogy megállapítsa: a boldogság ígéretét nézi.

Ezt most megszerzi, döntötte el. Mintha képes is lett volna dönteni. Nem pedig csak kényszerűen válaszolni egy hívásra, ami nem azt érte el benne, ami a legjobb, nem azt sarkallta a megnyilatkozásra, hanem a hiány lerakódott rétegeit piszkálta fel, amivel nagyobb lett a hiány, hatalmasabb, nyughatatlanabb, és magánál is nagyobbat akart markolni.

Nem volt egyszerű megszerezni Csütörtököt. Kezdetben még maga sem tudta, de ehhez egyszer a megszerzés értelmét kellett elsajátítania. Először azt akarta vele is, amit a többi lánnyal: elcsábítani. Meglepő módon ez bizonyult a legegyszerűbbnek. Nem kellett ehhez az önvesztés határán sötét tereken átszédelegni, sem száguldozó autókból ki-be szállni, elég volt egy sötét sarok, egy puha dívány, rajta néhány órányi játékos sugdolózás, és már

azzal a mámorító érzéssel ment fel a kollégiumi szobájába, hogy húsában hordozza Csütörtök érintését. Máskor beérte volna egy ilyen érintéssel, azonban néhány találkozás után azt kellett észrevennie, hogy ezzel még nem szerzett meg magának semmit, ez az érintés csak kitakarta Csütörtök önmagában nyugvó, önmaga körül forgó lényét, a legvonzóbb formájában hagyta megmutatkozni az öröm parttalan fennsíkjait, amihez azonban nem volt hozzáférése. A fennsíkon források csörgedeztek, szelek nyargalásztak, fűvek, bokrok hajladoztak, nagy testű állatok legeltek, csak távol a magasban, ott, ahová a szem is alig lát el, keringett néhány ragadozó madár.

Csütörtök azonban már másra bízta a fennsíknak az őrzését. Olyasvalakire, akiben megbízhatott, aki önként vállalta a szolgálatot, mert szolgálat volt ennek a fennsíknak az őrzése, védelmezése, szívósságot igénylő feladat, amit ő nem volt képes betölteni.

Ekkor kezdődött el egy másfél éves vágta Csütörtök után. Vágta, rohanás, száguldozás, amit nem egy autóba szállva, saját kényelmességébe beletespedve ért el, ehelyett saját magát próbálta lendületbe hozni, saját ismeretlen erőtartalmait próbálta fellelni, igyekezett utánamenni soha meg nem élt lehetőségeinek, hogy ezekből rendezhessen egy olyan sziporkázó tűzijátékot, amivel, számítása szerint, elkápráztathatja Csütörtököt. Még mindig úgy érezte, céljához a káprázatokon keresztül vezet az út. A legjobbat nyújtotta magából, mindig a legtökéletesebbet, legmeghökkenőbbet. Úgy vált érzékeny, hogy előtte a követ simogatta, vagy, ha kellett, lehűlt a tomboló nyárban. Valami miatt azonban nem tudta észrevenni, hogy a vágta nem Csütörtök után történik, hanem ez helyet, csak saját magát próbálja belehajszolni egy olyan állapotba, ahonnan elérhetőnek bizonyul a boldogság ígérete, ahonnan, úgy gondolta, méltóvá válik, hogy magába fogadja.

Közben megpróbálta feltérképezni a végtelennek tűnő fennsíkot. Legalábbis, amit Csütörtök megmutatott belőle. Hatalmas források buzogtak fel a föld alól, amit csak vakon, a test nyelvén beszélve lehetett megközelíteni. Lehunyt szemmel szürcsölte, habzsolta a vizet, öntötte magába a fenséges italt, azt hitte, a szomszédját oltja, pedig csak a szomszédjánál is nagyobb áradást szolgáltat ki, vezetett át tikkadozó csatornáin. Közben vette észre a Csütörtök vállát borító hatalmas forradást, szertefutó heget. Egy gyerekkori baleset eredményeként maradt vissza, de mégsem Csütörtök sérültségét leplezte le. Viselni tudta Csütörtök a forradást, nem rejtegette, hanem valóságosan felkínálta a szemnek, hiszen nem megtörte a testét, hanem egy mélységes örvény kapuját tárta fel, amelyben eltűnik minden sérülés, minden fogyatékoság, mert csak két húsevő növény tekergőzik odabent, szívja egymás húsát.

Egy idő után úgy tűnt neki, boldogságuk útjában már csak Csütörtök fennsíkjának őrzője áll. Úgy érezte, miatta nem tud behatolni a fennsík rejtett szegleteibe, miatta nem tud szabadon kóborolni a beláthatatlan tájakon. Legalábbis ezzel hitegette magát, pedig csak az egészet akarta birtokolni, magát akarta hozzáláncolni ahhoz, ami a valóságosság mámorával töltötte fel érzékeit. Mintha a tó partján megszületett kimozdítottság lelt volna talajra benne, ezt érezte, és kérlelni kezdte Csütörtököt, hagyja el őrzőjét. A közös, szabad élet esélyét, a szépségben való nemzés lehetőségeit ígérte neki, ígérte magának, nem tudhatta, hogy ezzel az ígéretével csak arra tesz kísérletet, hogy két összefogott tenyerében egy kortynyi vizet juttasson fel, egyensúlyozzon fel egy hegytetőn szomjazónak.

Kezdetben még húzódozott Csütörtök, nem bízott benne, ahogy, lehet, magában sem, de a másfél évig tartó vágta lassanként elsodorta kételyeit, bizonyosságnak tüntette fel akarását, míg egy nap végre jelezte, most úgy utazik haza, hogy miután visszaérkezik, csak az övé lesz.

Azt hitte, győzött. Nem tévedhetett nagyobbat. Ahogy arra sem számított, a vereség honnan fog érkezni.

Pedig úgy érezte, minden a helyén van. A beteljesedés érzetét ízlelgetve várta Csütörtök visszaérkezését, számolta a napokat, amelyek úgy csorogtak el, hogy közben egy tágas kikötőbe sodorták be terhétől megszabadult hajóját.

Talán ez a megkönnyebbülés tette, a kiengedés a Csütörtökért vívott küzdelem után. Csak találgatni tudta később, miért is ment le a Csütörtök megérkezését megelőző este a kollégium tornatermébe, ahol éppen táncmultságot rendeztek. Legurított néhány sört, táncolt, rángatózott Deep Purple zenéjére, szeme feltelt villódzással, érzékeit tompaság borította be, és amikor hajnal felé elindult lefeküdni, egy női kéz nyúlt ki egyik szobából, megfogta a kezét, és behúzta a szoba mélyére.

Nem történt semmi. Nem volt képes semmire. Csak a teste piszkolódott össze.

Estére megjött Csütörtök. Szabadon, készen elkezdni közös életüket. Nem akarta elmondani kisszerű titkát, de a teste árulta el. Hiába a felfakadó vizek, már képtelen volt szürcsölni, habzsolni őket. Nem tehetett mást, elmondta, mi történt. Ezzel lett vége.

Csak a rátámadó kérdések maradtak, gyötörték még hónapokig. Nem értette, mi történt. A beteljesülés kapujában hogyan csúszhatott ki a kezéből az, amire mindennél jobban vágyott? Hiszen nem akart semmit, nem volt benne semmi vágy, csak egy arctalan üresség, aminek nem ismerte az

eredetét, de tudta, ez az üresség húzta be az ajtón. Nem értette, mi nyitotta fel benne ezt az ürességet, nézett Hétfő irányába, akinek szfinxszerű arca még rejtélyesebbnek tűnt, mint máskor. Mélységes idegenséget érzett magában, mint aki sehová és senkihez se tartozik, akinek mindenholnan tovább kell állnia, mert csak egyetlen dolgot tud biztosan, hogy végleg csak akkor marad bármi az övé, ha egyszer elveszíti.

Mit lehet tanulni ebből a keserves leckéből?

Közben a dzsessz-szám is megpróbált befejeződni. A zene lecsillapodott, csak a két billegő akkordot kezdték újra és újra a hangszerek. Ő pedig megértette ebből, hogy itt legfeljebb egy olyan végre számíthat, amivel megint az egész kezdődik újra. Érezte, ahogy a boldogság ígérete megint kezd áttűnni a hangokon, megint kezd kibontakozni, csábítóan kiterülni, hogy megint elkezdődhessen a rohanás, a száguldás utána, sóhajtott egy hatalmasat maga elé, amivel azt is kinyilvánította, hogy mennyire nem akarja ezt. De csak egy sötét kacajt hallott magában visszhangzani, mintha valaki gúnyosan azt suttogná a fülébe: „Na és?”

VI.

Jan Garbarek: *Evening Land* (Jan Garbarek: Visible World, ECM Records, 1994.)

„Nem ott van a beteljesülés, ahol megkapsz valamit.”

Ezt a mondatot mantrázta magában, ismételte újra és újra, mint aki nem tudja felfogni a mondat értelmét, vagy ha fel is fogja, nem tudja befogadni, ezért arra kényszerül, hogy ismételje a szavakat, ne az értelmüket, hanem a hangulatukat, ritmusukat, iramukat keresse, kapcsolódásuk ízesüléseit, s ezek ismétlődésében jusson olyasvalaminek a közelébe, ami másként legfeljebb az indulatok bugyraiban ad hírt magáról. Mert haragot érzett magában, de legfőképp csalódást és zavart, értetlenkedést afölött, ami vele történt, ami vele történik, mert érezte, még nincs vége, a leskelődés, a tánc még folytatódik, a száguldás, a vágta tovább fog tartani, csak épp a harmóniát nem érezte benne, nem hallotta felcsendülni a megpendített hangok által kiváltott összhangzatot. Nem erre szerződött, ez járt a fejében. Hiszen a legjobbat, a legszebbet akarta elvenni ettől az öt nőtől, ehelyett végig azzal küszködött, hogy valahogy fogadja a felőlük érkező erős, villámló impulzusokat, helyet csináljon magában nekik. Elképesztő helyekre vitték el a nők, ezt érezte, hihetetlen erők közelébe vonták, taszították, de közben fel-

horzsolták, felmárták védetlen lényét, hiányosságait, fogyatékoságait leplezték le, és most nem a dalt hordozza magában, nem az éneket, hanem valamilyen furcsa, vibráló színekbe merevedő fájdalmat, amit sehol máshol, legfeljebb egy forradás ellilult peremén lehet viszontlátni.

Kereste, kutatta, de nem tudta felfedezni, hogy mi felé hajtja, rángatja őt ez a sok beteljesíthetetlen megmutatkozás, feltárulás. Egy régi szaladás emléke jutott hirtelen eszébe, még fiatalkorából, amikor benevezett egy helyi futóversenyre. Mindig szeretett szaladni, miközben nem a távolságok legyőzésén dolgozott, nem a maga alá gyűrt méterek elfogyasztása érdekelte, hanem azt a pontot kereste, ahol a tér a testével érintkezik, ahol a legkítartóbban sikerül a testének felfejtenie a meglódult tér tágasságát. A gyorsaság csak a testét izzította fel, a helyben állás pedig mintha a tehetetlen teret borította volna rá. Ezért kutatta szinte mániákusan, hogyan talál rá a teste a megfelelő sebességre, ami elgördülő vonulással ruházza fel a halott tér állványzatát. Az övé volt ez a sebesség, benne értek össze az elmozduló dimenziók, a pulzusában dörömbölő feltámadás. Ezért volt csalódás a többiekkel nekiszaladni a város terén átvágó útvonalnak. Nem találta a saját ritmusát a szaladók tömegében. A futók kapkodásra kényszerítették, hol felgyorsították, hol túlságosan lelassították, mintha nem is ő emelgette volna a lábait, hanem egy benne megbokrosodott erő, ami egykettőre elhasználta, kifulladásra próbált, a pulzusát beállítani, de ekkor érte a második csalódás. Csalódás vagy felszabadulás. Mert amikor végre sikerül rátalálnia a megfelelő sebességre, rá kellett jönnie, az nem is az övé, nem ő birtokolja, a körülötte ügető emberekkel szalad együtt, akaratlanul hangelődtek egymásra, megosztották a szaladás magányos terhét, közösen alakították ki a számukra megfelelő sebességet, ami végül egészen a célig hordozta el mindannyiukat.

Mintha mások nélkül nem is élhetné a saját életét.

Újra felemelte a fejét, megint nézte a nőket. Úgy érezte, a szaladás üzenni próbál neki valamit, de nemcsak a szaladás, hanem a négy nő is, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök, akiknek arcai, mint a vihar űzte felhők futottak el a szemei előtt. Még mindig nem tudta, mit akarnak mondani neki együtt ezek az arcok, ehhez túlságosan mozgásban voltak, mint egy árnyékot vető, sötét szökőkút vízcseppjei spricceltek szerteszét. Egy újszerű vágy kezdett mocoogni benne, aminek nem tudott nevet adni, nem tudta, merre szólítja, merre viszi a vágy, csak annyit érzett, valahogy le szeretné fékezni, meg szeretné állítani ezt az egészet.

Megpróbálná a közös életet, ha már a sajátját nem élheti.

Mintha a zene is segíteni próbált volna neki. Megváltozott, átalakult, már nemcsak a hangszerek uralták, egy egyenletes ritmusra rátapadó gyönyörűséges, de mégis fájdalmas női hang csendült fel, az haladt együtt a zenével, egy szopránszaxofon éteri modulációival egészülve ki. Úgy érezte, ez a zene adta át neki Pénteket, vagy legalábbis megkönnyítette a találkozást vele. Tereken vitte keresztül, csúcsokon lendítette túl, ahol kellett, a kezeit mozdította, előrébb tolt a lábait, hogy végül mozgás közben találjon rá Péntekre, hogy kihasználva a lendületet, csatlakozhasson hozzá.

A benne cikázó uralhatatlan, nyers erő nyűgözte le leginkább. A szípor-kázó formátlanság, az, hogy még semmi nem volt kész benne, tehát bármivé alakulhatott. Egy törekeny, apró testbe volt bezárva ez az erő, de nem is a test őrizte az erőt, hanem a fej picit merev tartása, amikor felnézett rá, a tág, hatalmas szemekbe zárt ígéret, a hol szenteségnek, hol kíváncsiságnak látszó gyerekes elbizakodottság. Péntek mindig többet mutatott magából, mint ami volt, de ez nem hamisságát, torzságát leplezte le, ez a többlet szabadon csordult túl félkész adottságain, ezeken a különös formájú közlekedőedényeken, hogy közben mint egy játékos vízizene csendülhessen fel. Elég volt ránéznie, máris elszántságot érzett magában, egy hatalmas, de közben megszelídült hullámverést, amiről úgy gondolta, hogy majd könnyedén magával ragadja, és elutaztatja Péntek szertelen, gyerekes adottságait.

Nem tudhatta, hogy megint téved.

„Jó, hát akkor *együtt* fogunk élni” – mondta ki magában a mindent megpecsételő mondatot, miközben a tüdejét teleszívta levegővel, majd lassan kifújta magából, miközben a kilélegzés egy mélyről feltörő sóhajjára, egyszavas fohásszá alakult át. „Istenem” – ez a szó csúszott ki a száján, ahogy ezt a szót szokta elrebegni akkor is, amikor egy kád forró vízbe ereszkedett bele, ami mindig olyan volt számára, mintha valami nála hatalmasabbal találkozott volna, mintha istenélménye lett volna. Legyen bármennyire furcsa, Isten a fürdőkádban állt a legközelebb hozzá, máskor legfeljebb egy torz és hamis eszmének mutatkozott.

„Együtt” – mondták ki könnyedén és felelőtlenül a szót, hiszen még semmit sem tudtak az együttlét természetéről. Nem tudták, nem tudhatták, hogy ez a szócska azt is jelenti, hogy egyik részüket, ha akarják, ha nem, valóban el kell engedniük maguktól, át kell adniuk a másiknak. Ez a másik pedig nekifog megmunkálni ezt a részt, nekifog átalakítani, magába dolgozni, s ha nem megy másként, összezúzni. Ahogy azt sem tudták, egymásba mámorosodva, hogy ezután nem ketten fognak létezni, hanem a teret és az időt engedik magukra, egy saját rendet próbálnak vágni ezekben az ural-

hatatlan dimenziókban, megpróbálják magukhoz vonzani, magukba alakítani azt, amire ha nem ügyelnek eléggé, fel fogja zabálni őket. Az első naptól fogva egy maguknál nagyobb hatalom kezdett velük együtt élni, kezdett rajtuk átáramolni, aminek, még nem tudták, nem lehettek urai, birtokosai, dehogyan, legfeljebb alázasos szálláscsinálói.

Sokáig megéltek az egymásra való rácsodálkozásból. Péntekkel együtt lenni olyan volt számára, mint letekinteni a kád alján ringatózó vízfelületre, mint a testében bizsergető várakozással megigézve nézni a lágy, párálló hullámgyűrűzéseket, ahogy a fény milliónyi részecskére esik szét ezen a felületen, amin keresztül csak finoman, kimondhatatlanul sejlik át a mozdatlan víztömeg nyugalma. Nem tudhatta, hogy a lefolyóból már rég eltávolították a dugót, hogy a csendes víztükört egy mélyben dolgozó örvény kaparja, amiről nem lehet tudni, mikor fogja a lágy gyűrűzést áttörni, mikor fog a felszínre bukkanni.

Szerette, rajongta Pénteket. De mindig fenntartott magának vele szemben egy bizonyos távolságot. Egészében próbálta látni, egészében próbálta érezni őt, nem a kavargó részletek szédülete hozta izgalomba, hanem az egészben rejlő pulzálás, apály vagy dagály, aminek mozgásából a külvilág állapotát is megpróbálta leolvasni. Péntek meg is tett mindent neki, hogy visszatükrözze a külvilágot. Teljes közvetlenségben élt. A nap benne is felkelt, a vihart, a mennydörgést az elcsendesülésig hordozta magában, s néhány ritka pillanatában még a holdfény szitálását is látni engedte. Mintha örökös éhség gyötörte volna, vetette rá magát a világra, de mivel az nem volt elérhető, ezért a világ bármelyik megnyilvánulására, amiről azt gondolta, vissza tudja őt igazolni. Az örökös éhség azonban nem hagyta semmibe belefeledkezni, mint az elharapózó bozót láng vágta át téren és időn, miközben nemcsak megvilágította, hanem érintettségének hőfokával fel is égette az útjába kerülő dolgokat. Ő pedig megijedt ettől, védekezni próbált, a benne megszelídült hullámverés lassú szétmozgását próbálta követni, saját tempóját próbálta számon kérni, ott, ahol a víz éppen örvénylésbe kezdett, mert széttepte nyugalma a mélyén dolgozó úr.

Talán ekkor lendült ki először a köztük létrejövő kezdeti egyensúly. Ezen a ponton kezdődhetett el az alábukásuk, mert egyszer csak elkezdett kiero-sódni a kádnyi víz mélyén dolgozó forgatag, ami először a víz felületét szakította át, hogy lassan szétzilálja, széttroncsolja a vízben visszatükröződő arc szétmozduló vonásait is.

Nem tudtak semmit a közelségről. A szűkös terekben való együttmozgás természetéről. Nem tudták, hogyan kell az idő hatalmas tömbjeit ma-

gukon átvezetni, ahogyan azt sem értették, hogyan képesek a vak érzések egy belső, zárt pályán forogva hihetetlen sebességre szert tenni, amitől egyszer csak tombolni kezd a közelség... amitől kezdetét veszi az összerobbanás.

Hiszen ilyenkor mintha egy várost telepítenének be egy másikba. De nemcsak a város lakosait, amitől csak rettenetes zsúfoltság állna elő, hanem az összes tartozékait is: az épületeket, a főtereket, a hidakat, az aluljárókat, a villamosokat, a közlekedési rendőroket.

Mindent.

Mondjuk, Berlinbe Prágát. Vagy Sepsiszentgyörgybe Saint Louist.

Egyes városrészek emiatt teljesen lerombolódnak, kőszivatag lesz a helyükön. Máshol, saját kedvtelésükből, örült gyerekek építenek idomtalan építőkockákból évig érő, esetlen tornyot. Egy újabb fölösleges Bábelt. De van, ahol csodálatos épületek bújnak ki a föld alól, sehol máshol nem látható emeletes parkok, önmagukba visszaforduló, ívesen kanyargó járdák és utak: Escher-paloták, Magritte-terek.

A fantasztikus idomok között közlekedve jó volt lakni a várost. Jó volt benne kóborolni. De volt, amikor hirtelen vált láthatóvá a rombolás felmérhetetlen munkája. A torzságok és forradások cikcakkos mintázata, amit egymásra tetováltak. Mintha két súlyos, kilengő acélgolyót közelítettek volna egymáshoz. Két csillogó súlyt, amelyek lassan verték szét egymást.

Mert a közelség fertőz – ismerte fel. – Rombol és sebzetté tesz. És ebből születik meg – vette észre meglepődve – az összetartozás.

Túl lehet ezt együtt élni? – kérdezte magától, miközben megint nézte Péntek arcát. Meggyötörtnek, fáradtnak tűnt ez az arc, mintha folyamatosan egy formátlan és láthatatlan terhet kellene cipelnie. Sajnálta Pénteket. Sajnálta magukat. Tévedés volna kapcsolatuk? – kérdezte. De tévedés lehet-e az, ami egymás felé lök két embert, ami felizzik két ember közeledtére, hogy majd az idők során elhasználódják, hibának, ballépésnek mutatkozzék? Fel lehet-e ebből eszmélni? Fordítani lehet-e rajta? Nem tudta a választ, nem tudta, van-e miből feleszméljenek. Miből és hová? Egyetlen bizonyossága Péntek arca volt, azt nézte merőn, miközben nem tudott szabadulni attól az érzéstől, hogy magát is nézi. Nemcsak nézi, hanem hallja is. Mintha még a külön-külön kiejtett szavak gyötrelme is közös tulajdonuk lett volna. Ez volna a tökéletes együvé tartozás? – adott hangot megdöbbenésének. Hiszen még a köztük lévő kötelék felmondását is csak a másik nyelvén tudják megtenni. Egymást dicsérni, egymást átkozni is csak a másik szavaival képesek. Ami túl volt rajtuk, a nagy, a hatalmas, mint folyó cipelte hordalék ülepedett le bennük. Szerették egymást. Bezárták a kört.

Ekkor hallotta felcsendülni a dalt.

Miközben a hangszerek elhallgattak, a női hang kezdett magányos ének-
lésbe. Fájdalmasan, végtelenül törekenyen. Mintha azt akarta volna sugall-
ni, a legszebb dal csak a fájdalomból tud megszületni. Nem értette a sza-
vakat, idegen nyelven énekelt a nő, de mégis tudta, miről szól a dal. Egy
alkonyatban fürdőző, hatalmas földrészről suttogott, egy védtelen, de még-
is szabad területről, ahonnan minden belátható. Ami úgy elég önmagának,
hogy mögötte semmi sem rejtőzik. Még gyerekkorában látta ezt a földrészt,
egy vonat ablakából, utazás közben elsuhanni a szeme előtt. Már akkor
megigézte a táj. Már akkor tudta, hogy az ő megérkezését várja. És most
biztos volt benne, hogy köszönhetően Pénteknek, de Hétfőnek, Keddeknek,
Szerdának, Csütörtöknek is, erre a földrészre ő meg fog érkezni.

VII.

Pat Metheny: *Phanuel* (Pat Metheny: Tap: Book of Angels Volume
20, Tzadik/Nonesuch Records, 2013.)

A dobhártyáját érezte megfeszülni. Mintha valaki a bebocsájtást kérte
volna. Valaki vagy valami, aki a hangot választotta magának, hogy meg-
testesüljön, aki a kimozdítottságba költözött bele, az elmozdulásba és a re-
megésbe, két dolog találkozásába, egy érintés feszítávjába, hogy erre a rövid
intervallumra korlátozza életét, a legszelídebb, a legillékonyabb módon ka-
paszkodjon bele a létezésbe; a megmutatkozása legyen az élete.

Akár egy meteoroknak. Egy angyalnak.

„Megint kiestem” – nézett fel a férfi az asztal lapjáról, visszatérve ká-
bulatából, a jól ismert sötétségből, ürességből. Ez a sötétség most mégsem
nyomasztóan húzódott visszatérése mögött, sötét kötőanyaga tele volt pul-
zálással, utazással, változással, nyugtalanító érzésekkel, amelyek nem szerte-
szét rángatták, hanem, mint egy dalban elrendeződő hangok, egymás után
sorakoztak fel benne; megkapták helyüket.

Egy gitár szólalt meg a teremben. Tisztán, pőrén, védtelenül. Lassan
kezdett kibontakozni a teremben összesűrűsödő csendben. Sejtelmes han-
gok úsztak alája, tágas, kavargó disszonanciák, ezüst cikkanások, fehér ri-
anások, de ezek nem tudták eltéríteni az útjától a gitárhangot, ami egy ide-
ig magányosan haladt előre, majd lassan maga köré kezdte gyűjteni a többi
hangszert, hogy így próbálja meg kibontakoztatni azt, aminek nem volt
neve, amiben mégis hívás volt, szólítás, és gyönyörűség.

Úgy hallgatta a zenét, hogy tudta, nincs két ugyanolyan belőle. Látszott, érződött, a zenészek arra reagáltak, amit a többiektől kaptak. Nem uralták, csak továbbadták a hangot, miközben ők is részesültek benne.

Ebben volt a gyönyörűség. Ez fáj benne is. Minden hang egy szakadékra nyílt, egy búcsúzásra, igazi árvaságra. Érezte, nincsen ennél nagyobb árvaság, nem létezik árva dolog egy hangnál. Ami szólít, de nem mutat rá semmire. Magához von, használ és elhasznál, de nem mond semmit.

El lehet viselni egy ilyen vak összetartozást? Lehet vele élni?

Nem tudta a választ. Hiába a bejárat út, mégsem tudott semmit. De maga mögött érezte az utat, Hétfőt, Keddet, Szerdát, Csütörtököt, Pénteket, az öt nőt, akivel találkozott, akik odaadták magukat neki, és igen, nézett vissza a bejárat távolságra, akiknek ő is a részese lett. Mi az, ami elhozta ide? – kérdezte. – Mi az, ami berendezte őt ebbe a világba, aminek az erejét, energiáját használta? A szerelem? – próbálgatta ezt a kirojtosodott, kiüresedett szót. „Ő a szerelem partra vetett gyermeke” – mormogta gunyorosan maga elé. De úgy érezte, hogy már nemcsak a sötétségben él. A sötétségben arcok vannak, arcok világítanak. Egymásnak, s ezáltal neki is adják fényüket. Megérintik, megsebzik, és egy kiismerhetetlen tágasság felé vonják.

Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek.

És még hol volt Szombat?

Hol volt Vasárnap?